

BEZPIECZNA OBSŁUGA KOMBAJNU ZBOŻOWEGO

Prawie co drugi wypadek śmiertelny w trakcie prac rolniczych ma związek z eksploatacją maszyn i urządzeń. Okres wzmożonych prac polowych z użyciem maszyn i narzędzi rolniczych, to czas, kiedy rolnicy częściej ulegają tragicznym wypadkom. Przyczyną większości nieszczęśliwych zdarzeń jest brak odpowiednich kwalifikacji i wiedzy o zagrożeniach, nieczytanie instrukcji obsługi zakupionej maszyny lub urządzenia, brak odpowiednich osłon, naprawa sprzętów przy włączonym napędzie oraz niewłaściwa organizacja pracy. Dodatkowo przyczyniają się pośpiech, rutyna, przemęczenie oraz warunki atmosferyczne.

Ryzyko związane z obsługą maszyn

Rolnik w trakcie wykonywania codziennych czynności przy użyciu maszyn rolniczych jest narażony m.in. na:

- przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środek transportu w ruchu
- upadek z maszyny,
- porażenia prądem elektrycznym,
- pochwycenie lub uderzenie przez ruchome części maszyn i urządzeń,
- uraz spowodowany upadkiem narzędzi, części maszyn rolniczych
- uderzenie i przygniecenie przez materiały i przedmioty transportowane mechanicznie
- okaleczenie przez mechanizmy przeniesienia napędu,
- skaleczenia, poparzenia,
- wdychanie szkodliwego pyłu rolniczego, dymu i kurzu,
- uszkodzenie słuchu.

Jedną z maszyn najczęściej eksploatowanych w sezonie letnich prac polowych jest kombajn zbożowy. **Przed żniwami warto zrobić przegląd i przygotować kombajn do pracy**, żeby nie okazało się, że jest niesprawny w momencie kiedy będzie najbardziej potrzebny. Dodrą praktyką jest odświeżanie sobie informacji dotyczących zasad bezpiecznej pracy, których znajomość może uchronić zdrowie, a nawet życie w obliczu zagrożeń, jakie niesie za sobą obsługa kombajnu.

Po zakupie nowego kombajnu należy dokładnie zapoznać się z instrukcją jego obsługi, w szczególności z rozdziałami dotyczącymi budowy i funkcjonowania oraz bezpiecznej eksploatacji. Nawet jeśli użytkujemy jeden kombajn wiele lat i zasady bezpiecznej pracy maszyną są nam znane, co jakiś czas, najlepiej każdorazowo przed sezonem, należy sobie te informacje powtórzyć.

Użytkowany kombajn musi być w pełni sprawny technicznie i posiadać osłony na niebezpiecznych elementach mechanizmów napędowych

Przegląd techniczny

Po okresie garażowania kombajn należy dokładnie umyć, zespół młócający i czyszczący przedmuchać sprężonym powietrzem, a następnie przystąpić do przeglądu technicznego maszyny. Przegląd i konserwację można bezpiecznie wykonać wyłącznie, gdy maszyna jest wyłączona i zabezpieczona przed przypadkowym uruchomieniem lub przetoczeniem. Podczas użytkowania, ale również przy obsłudze technicznej i konserwacji kombajnu należy ściśle stosować się do zasad bezpieczeństwa i higieny pracy określonych w instrukcji oraz przestrzegać wskazań i stosować się do treści symboli i napisów ostrzegawczych umieszczonych na maszynie.

Podczas przeglądu należy sprawdzić sprawność układu kierowniczego i hamulcowego, świateł i sygnału dźwiękowego oraz stan ogumienia. Trzeba także sprawdzić szczelność przewodów olejowych i paliwowych, napięcie pasków klinowych, zacisków akumulatora i osłuchać kombajn czy pracujące elementy nie ocierają się o siebie. Każdorazowo przed uruchomieniem maszyny należy skontrolować sprawność decydujących o bezpieczeństwie obsługi elementów i podzespołów, w szczególności wszelkich pędni, przekładni kół zębatach, końcówek wałów, czopów, sprzęgieł oraz ostrych, wystających części, stan i napięcie pasów oraz łańcuchów napędowych. Źle przygotowane elementy znacznie zwiększają opory pracy agregatu i awaryjność sprzętu rolniczego, dlatego w trakcie przeglądu należy sprzęt nasmarować. Koniecznością jest nasmarowanie listwy nożowej zespołu tnącego, przegubu kulowego targańca, jak również przekładni bezstopniowej jazdy.

Po zakończeniu przeglądu należy określić zakres uszkodzeń i niezwłocznie dokonać niezbędnych napraw lub wymiany zużytych części.

Bezwzględnie zabronione jest przebywanie pod hederem uniesionym tylko przy użyciu siłownika hydraulicznego. W przypadku konieczności napraw lub konserwacji wykonywanych pod hederem, należy go dodatkowo zabezpieczyć mocną podporą, najlepiej drewnianym klockiem. Nieprzestrzeganie tej zasady często kończy się poważnym wypadkiem.

Nie ufaj hydraulicznym podnośnikom – podeprzyj heder na czas naprawy!

Po pierwsze bezpieczeństwo

Regulowanie zaworów bezpieczeństwa układów hydraulicznych może odbywać się tylko w uprawnionych zakładach specjalistycznych. Jeśli zachodzi konieczność wymiany elementów instalacji elektrycznej, takich jak żarówki, czy bezpieczniki, należy pamiętać, że muszą one być zgodne z zaleceniami instrukcji obsługi danego kombajnu. Szczególnej ostrożności wymaga wymiana, naprawa i ostrzenie elementów tnących, a nawet zdejmowanie i zakładanie osłon. Te czynności należy wykonywać bez pośpiechu. Urządzeniami ochronnymi maszyn są osłony z blachy stalowej, tworzywa czy siatki metalowej, ograniczające kontakt z niebezpiecznymi częściami. Osłonięte powinny być przede wszystkim elementy napędowe – koła i pasy, przekładnie zębate, łańcuchy, wały napędowe, przeguby i końcówki wałów, części ostre i wystające poza obrys maszyny, noże i bijaki rozdrabniaczy nasion, elementy tnące. W kombajnie wszystkie oryginalne osłony zabezpieczające muszą być na swoich miejscach, uszkodzone lub brakujące należy zastąpić nowymi.

Osłony na elementach niebezpiecznych kombajnu muszą być kompletne i nieuszkodzone

Bezpieczny kombajn zbożowy powinien być wyposażony w:

- kabinę lub podest zadaszony i zabezpieczony barierką,
- żółte migające światło, tzw. „kogut”,
- apteczkę pierwszej pomocy,
- oznakowanie dla pojazdów wolnobieżnych lub trójkąt ostrzegawczy z tyłu maszyny,
- dwie gaśnice (których sprawność należy sprawdzać co 2 lata):
 - o do gaszenia silnika i instalacji elektrycznych – proszkowa,
 - o do gaszenia pozostałych części kombajnu – proszkowa lub pianowa,
- apteczkę pierwszej pomocy.

Gaśnice powinny znajdować w miejscu łatwo dostępnym, nie wolno na nich wieszać odzieży i innych przedmiotów mogących utrudnić ich natychmiastowe użycie.

Dodatkowo, bezpieczeństwo użytkowania kombajnów zbożowych wymaga, aby:

- maszyn używać wyłącznie zgodnie z przeznaczeniem;
- przed każdym uruchomieniem kombajnu upewnić się, czy w polu działania jego mechanizmów nie znajdują się ludzie, a osoby pracujące w pobliżu ostrzec sygnałem dźwiękowym;
- pomost i drabinkę wiodącą na pomost systematycznie oczyszczać, aby zapobiec poślizgnięciom i upadkom;
- na pomoście (w kabinie) kombajnu nie przebywały żadne osoby poza operatorem;
- wszystkie regulacje i czynności obsługowe, których nie można wykonać z pomostu operatora, wykonywać przy wyłączonym silniku kombajnu;
- codziennie sprawdzać i usuwać przecieki paliwa;

- kolektory wydechowe silnika, sita, przetrząsacze i elementy instalacji elektrycznej często oczyszczać z plew, kurzu, słomy;
- przewody instalacji elektrycznej leżące w pobliżu ruchomych części często sprawdzać i w razie potrzeby zabezpieczyć przed ocieraniem i uszkodzeniem;
- przed wyjazdem na drogi publiczne zespół żniwny (heder) zdemontować i przewozić na wózku transportowym;
- podczas przejazdów po drogach publicznych bezwzględnie przestrzegać przepisów o ruchu drogowym;
- nie spożywać alkoholu i nie palić tytoniu w czasie pracy kombajnem;
- przygotować pola do pracy kombajnu – oznaczyć przeszkody (kamienie, studzienki, miejsca podmokłe itp.).

Zabroniona jest praca kombajnem na pochyłościach o spadku przekraczającym 10°!

Kombajny zbożowe posiadają złożoną konstrukcję i wymagają od operatora szczególnego przestrzegania zasad bezpiecznej pracy. Obsługujący kombajn musi mieć uprawnienia do kierowania pojazdem (prawo jazdy kat. B lub T) oraz uprawnienia do kierowania kombajnem zbożowym.

Nie wolno zezwalać na obsługiwanie sprzętu rolniczego osobom niesprawnym lub niedoświadczonym, a zwłaszcza dzieciom! Dziecku, jeśli nawet jest ono bardzo zdolne, sprytnie i sprawne, w niebezpiecznej sytuacji może zabraknąć umiejętności i wyobraźni! Może wtedy dojść do nieszczęścia.

Do pracy z maszynami, w tym także z kombajnem zbożowym należy przystępować we właściwym, przylegającym do ciała ubraniu roboczym oraz w butach z gumową podeszwą, zmniejszającą ryzyko poślizgnięcia. Niedopuszczalne jest zakładanie ubrań z luźnymi, zwisającymi elementami, gdyż mogą one wkręcić się w ruchome części maszyny i być przyczyną amputacji kończyny, bądź, co gorsze – śmiertelnego wypadku.

Ze względów bezpieczeństwa i ochrony zdrowia do pracy z kombajnem bez kabiny zaleca się stosowanie ochronników słuchu oraz masek przeciwpyłowych. Narażenie na pracę w dużym stężeniu pyłu zbożowego, może być przyczyną astmy, choroby zwanej „płucem rolnika”, gorączki zbożowej, chronicznego zapalenia oskrzeli, uczuleniowych podrażnień oczu i nosa. A długotrwałe przebywanie w hałasie może nieodwracalnie uszkodzić słuch.

Początek lata to najlepszy czas, aby zrobić przegląd stanu maszyn oraz przygotować je do sezonu. Warto również przygotować siebie do okresu wyjątkowo ciężkich prac w polu. **Bezpieczną praktyką jest codzienne planowanie i organizacja pracy.** W ten sposób można zapobiec wielu wypadkom, których podłożem jest pośpiech i rutyna, a także stres związany z nawarstwianiem się zadań do wykonania i zmęczenie pracą w ciężkich warunkach w upalne dni.